

Προτεινόμενα κείμενα – σχετική βιβλιογραφία

{Βασιλική Σελιώτη, Φιλολόγος, Γραφείο Αναλυτικών Προγραμμάτων}

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Το τριαντάφυλλο

Ο δυόσμος κι ο βασιλικός κι η δόλια μαντζουράνα,
κείνα μαλώνουν μοναχά, κείνα τα τρία τ' άνθια
το ποιο είναι τομορφότερο και ποιο μυρίζει κάλλιο.
Πετάχτη το τριαντάφυλλο, το μοσκομυρισμένο,
τους είπε να σωπάσουνε, τους λέει να μη μαλώνουν:
-Σωπάτε βρωμολούλουδα και βρωμοχορταράκια,
τι εγώ είμαι το τριαντάφυλλο, το μοσκομυρισμένο,
π' ούλον τον χρόνον κρύβουμαι στις αγκαθιάς τη ρίζα,
το Μάη μήνα φαίνουμαι, την άνοιξη στολίζω,
στολίζω και τις όμορφες κι ούλες τις μαυρομάτες,
κι ούλες με πλέχουν στα μαλλιά για να μοσκοβολούνε.

Σωκράτης Σκαρτσής, *Δημοτικά τραγούδια – Ανθολογία*, Καστανιώτης, Αθήνα 1987

ΕΠΩΝΥΜΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΛΟΣ

Επιγράμματα

XXVI

Κύπρο μου, από τα δέντρα σου την χαρουπιά πονώ·
πάντα σγουρή και πράσινη, μηδέ βροχή δεν θέλει·
γεννά απ' της ρίζας τον χυμό καρπό παντοτινό·
ραβδίζουν την αλύπητα κι αυτή τους δίνει μέλι.

Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας, τόμος Β', για το Λύκειο, ΥΑΠ, 2011

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ	ΛΟΥΤΣΙΑΝ ΜΠΛΑΓΚΑ (Ρουμανία)
Καλοκαιρινό	Καλοκαίρι
<p style="margin: 0;"> ν κ ο ό τ λ σ π ο αυτό της Κύπρου μέρα – μεσημέρι – καλοκαίρι ε π τ α τ ώ ρ α. ο χ ύ </p>	<p>Μακριά στον ορίζοντα μουγκές αστραπές σκιρτούν κατά διαστήματα σαν πλοκάμια αράχνης, ξεριζωμένα από το σώμα όπου είχαν φυτρώσει. Λιοπύρι. Η γη ολάκερη ένας κάμπος σπαρμένος σιτάρι, ένα ζουζούνισμα από ακρίδες. Στο ηλιόφωτο τα στάχνα με τους σπόρους στον κόρφο τους σαν μωρά που βυζαίνουν. Κι ο χρόνος ράθυμα ν' απλώνει τις στιγμές του και να αποκοιμιέται μέσα στις παπαρούνες. Ενώ σιγοςφυρίζει στ' αντί του ένα τζίτζικι.</p>
Κύπρος Χρυσάνθης, <i>Λυρικός λόγος</i> , τ. Β', Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη, Λευκωσία 1985	Από τη συλλογή <i>Ποιήματα του φωτός</i> (1919), στο: <i>Αίμος – Ανθολογία Βαλκανικής Ποίησης</i> , Οι φίλοι του περιοδικού «ΑΝΤΙ», Αθήνα 2006

ΧΑΪΚΟΥ (ξένα και ελληνικά)

ΜΑΤΣΟΥΟ ΜΠΑΣΟ	
Δροσιά: πώς αλλιώς να ξεπλύνεις την τόση σκόνη του κόσμου.	Το πρώτο χιόνι: τα φύλλα του νάρκισσου γέρνουν, λυγίζουν.
<i>Ο κόσμος της πάχνης, 43 χαϊκού του Μ. Μπάσο και του Κ. Τσσα, μτφρ. Δ. Καψάλης, Άγρα, Αθήνα 2004</i>	
ΚΟΜΠΑΓΙΑΣΙ ΙΣΣΑ	ΑΡΑΚΙΝΤΑ ΜΟΡΙΤΑΚΕ
Περπατήσαμε μέσα στα χρυσάνθεμα πίνοντας σάκε ¹ .	Το πεσμένο φύλλο Κοιτάζω να γυρίζει Στο κλαρί Α, μια πεταλούδα.
¹ σάκε: παραδοσιακό ιαπωνικό ποτό	
<i>Ο κόσμος της πάχνης, ό.π.</i>	<i>Γιώργος Μπρούνιας, 91 Ιαπωνικά ποιήματα συν 1, Το Ροδακίό, Αθήνα 2004</i>

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ	
Τα δάχτυλά της στο θαλασσί μαντίλι κοίτα: κοράλλια.	ΑΓΟΝΟΣ ΓΡΑΜΜΗ Το δοιάκι τι έχει; Η βάρκα γράφει κύκλους Κι ούτε ένας γλάρος.
Γιώργος Σεφέρης, <i>Ποιήματα</i> , Ίκαρος, Αθήνα 1994	
ΗΛΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΣ	ΤΑΣΟΣ ΚΟΡΦΗΣ
Νερά. Και «Θά 'ρθεις;» λέει στο είδωλό του τ' αργό φεγγάρι.	Ω, δεξ το θαύμα. Πουλιά, λουλούδια, ψάρια, γίνανε λέξεις!
Ηλίας Κεφάλας, <i>Σιωπητήριο χιονιού-134 χαϊκού</i> , Γαβριηλίδης, Αθήνα 2005	Τάσος Κόρφης, <i>Πανσίλυπα-σονέτα και χαϊκού</i> , Πρόσπερος, Αθήνα 1987
ΑΡΓΥΡΗΣ ΧΙΟΝΗΣ	ΤΑΣΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
Έκπτωτο αστέρι, αναδεύεις στο βυθό σαν αστερίας.	Ματσικόρια άστρα χρυσά που πέσαν 'που τον ουρανό.
Αργύρης Χιόνης, <i>Ιδεογράμματα – χαϊκού και τάγκα</i> , Τα τραμάκια, Θεσσαλονίκη 1997	Τάσος Αριστοτέλους, <i>Κυπριακές μελωδίες</i> , Αν. Αριστοτέλους, 2011

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΧΑΪΚΟΥ

- Αφροδίτη Αθανασοπούλου, «Σκέψεις για μια “πράσινη” λογοτεχνία», περ. *Λωτός* Δωδ/σου, τχ. 29 (Μάιος 2009), σ. 42, και στη διεύθυνση: http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/Themata/logotechnia/epimorfosi_arthra_meletes_erevnes/prasini_logotechnia_chaikou.pdf
- Παναγιώτης Καποδίστριας, «Το χαϊκού. Άσκηση γλυπτικής του λόγου», περ. *Τετράμηνα*, τχ. 56-58 (1995-1996), σσ. 4195-4216, και στη διεύθυνση: http://www.parathemata.com/2010/11/blog-post_22.html
- Θ. Δ. Φραγκόπουλος, «Εισαγωγή», στο: *Ανθολογία ελληνικού χαϊκού*, επιμ. Χρ. Τουμανίδης, Δελφοί 1996.
- Κλ. Παπαπαύλου, «Δυο λόγια για το χαϊκού», στο Β. Παπαπαύλου, *Σε μορφή χαϊκού*, Νέα Σύνορα, Αθήνα 1995.
- *Λεξικό Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, λ. **χαϊκού**, Πατάκης, Αθήνα 2007, σ. 2332.
- Χαϊκού, <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A7%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%BF%CF%8D>
- Haiku, <http://cubimension.net/flash/haiku.html>
- «Τι είναι τα χαϊκού;», http://www.sigmatropic.gr/greek/haiku_def.htm
- Γιάννης Νικ. Μανιάτης, «Χαϊκού», <http://www.lexima.gr/lxm/read-538.html>

B. ΚΑΛΛΙΓΡΑΜΜΑ – ΣΧΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

- *Λεξικό Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Πατάκης, Αθήνα 2007:
 - λ. **Καλλίγραμμα**, σσ. 991-992
 - λ. **Σχηματικά Ποιήματα**, σ. 2123
 - λ. **Συγκεκριμένη ποίηση**, σσ. 2097-2098
 - λ. **Οπτική ποίηση**, σσ. 1634-1635
- *Ποίηση και εικόνα*, Πρακτικά 28^{ου} Συμποσίου Ποίησης, Ελληνικά γράμματα, Αθήνα 2008.
- Τάσος Κόρφης, «Σχηματοποιήματα», περ. *Ανακόκληση*, τχ. 6 (1986), σσ. 81-86.
- «Σχηματική ποίηση», αφιέρωμα, περ. *Ομπρέλα*, τχ. 12
- «Η σχηματική ποίηση», <http://www.24grammata.com/?p=5765>
- «Σχηματική ποίηση», http://estamou.blogspot.com/2009/07/blog-post_21.html
- Παντελής Μπουκάλας, «Ελληνιστικά τεχνοπαίγνια: σχήμα και νόημα», http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_civ_2_01/07/2008_275988
- «Κορώνα και γράμματα. Ένα οπτικό ποίημα του Νεόφυτου Δούκα προς τον βασιλέα Όθωνα», <http://www.miet.gr/web/Downloads/PDF/korona.pdf>
- Jacques Donguy, *Διεθνής οπτική ποίηση*, <http://www.costis.org/x/donguy/poesie-visuelle-gr.htm>